

Rad s mladima

Deveti kvartalni tematski osvrt o položaju mladih na tržištu rada

Ovaj osvrt je nastao u sklopu programa „**Pronađena generacija: podrška kvalitetnom zapošljavanju mladih u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti**“ financiranog od strane
Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu politiku

Mreža mladih je Centar znanja u području djelovanja mladih u okviru Razvojne suradnje s Nacionalnom zakladom. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

Prvi kvartalni izvještaj bavio se upoznavanjem s mladima iz **NEET skupine**, odnosno onima koji nisu u sustavu obrazovanja i osposobljavanja te koji nisu zaposleni. U njemu smo pokazali koje su najugroženije skupine mladih na hrvatskom tržištu rada te smo usporedili Hrvatsku s drugim europskim državama. U **drugom kvartalnom izvještaju** bavili smo se najznačajnijom mjerom aktivne politike zapošljavanja – stručnim osposobljavanjem bez zasnivanja radnog odnosa (**SOR**). U **trećem kvartalnom izvještaju** predstavili smo **prijedloge poboljšanja mjera aktivne politike zapošljavanja**. **Četvrti kvartalni izvještaj** bio je posvećen **najznačajnijim karakteristikama mladih osoba u Hrvatskoj i Europi**, i to kroz uspoređivanje stanja iz 2007. i 2015. godine. **Peti kvartalni izvještaj** fokusiran je na temu **društvenog poduzetništva** i njegov cilj je bio širu javnost upoznati s pojmom društvenog poduzetništva i njegovim razvojnim potencijalom. Nastavno na nalaze tog izvještaja, Mreža mladih Hrvatske se u **šestom kvartalnom izvještaju** usmjerila na istraživanju edukacije i osposobljavanja za **društveno poduzetništvo**. Tema **sedmog kvartalnog izvještaja** je ponovno **SOR** koji smo analizirali u kontekstu najave ponovnog uvođenja **pripravnštva** te razmatrali sve aspekte koji su problematični i koji pogoršavaju položaj mladih na tržištu rada. U **osmom kvartalnom izvještaju** smo se bavili aktualnom temom **studentskog rada** te analizom njegovog utjecaja. U ovom, **devetom, kvartalnom izvještaju** tematiziramo rad s mladima, njegove implikacije i probleme s kojima se rad s mladima suočava u Hrvatskoj te kako on može pozitivno utjecati na osobe u NEET statusu.

Uvod

U ovome kvartalnom izvještaju tema nam je **rad s mladima**. Obrađujemo je iz više razloga. Smatramo da je rad s mladima izrazito korisna praksa koja **doprinosi razvoju mlade osobe**. Rad s mladima mladu osobu čini kompetentnijom za suočavanje sa izazovima modernog društva. Kroz rad s mladima društvo ulaže u mlade i dobiva samosvjesne i kritičke članove. Nadalje dobiva i osobe koje su spremne za nove društvene izazove te mogu inovativno i afirmativno utjecati na njih.

Nama je rad s mladima bitan zbog njegovih **pozitivnih učinaka na osobe u NEET statusu**. Rad s mladima olakšavam mladima da se uključe na tržište rada kroz **razvoj brojnih kompetencija i vještina** koje se ne dobivaju kroz formalno obrazovanje. Kroz takav oblik rada s osobama u NEET statusu omogućava im se **neformalno** (instruirani pedagoški proces koji se organizira prema potrebi) i **informalno** (neorganiziran situacijski proces učenja) učenje koje im može pomoći pri traženju posla, na intervjuu za posao, ali i na samome radnome mjestu. Mlada osoba u konkretnom primjeru Hrvatske izlazi iz obrazovnog sustava s **malo praktičnog iskustva** čemu doprinose prolazak kroz često loše organiziranu stručnu praksu. Također treba spomenuti i **gimnazijsko obrazovanje** koje mlade usmjerava prema

višem i visokom obrazovanju, ali im **ne daje praktične vještine** u slučaju da se odluče ne nastaviti sa školovanjem ili ako ispadnu iz višeg ili visokog obrazovanja. To su slučajevi u kojima rad s mladima **može omogućiti lakši prijelaz mladim osobama** u svijet rada jačajući njihove kapacitete kroz neformalno i informalno učenje. Preciznije može im pružiti priliku da **izbjegnu biti u NEET statusu**.

Problem je što danas **rad s mladima u Hrvatskoj na marginama društva**; on se ne razvija sustavno, kako i njegova praksa, tako i njegovo **reguliranje** (propisivanje minimalnih standarda struke) i **validiranje** (vrednovanje prethodno naučenih vještina) radnika i radnica s mladima. Ono što može dodatno ojačati rad s mladima jest **profesionalizacija** rada s mladima. Osim što mladim osobama to donosi bolju uslugu, profesionalizacija donosi osobama koje rade s mladima veću životnu sigurnost, kvalitetu njihovog rada, mogućnost validacije njihove dodatne edukacije. Važno je napomenuti kako uspješne zemlje Zapadne Europe imaju politike koje su usmjerene na rad s mladima; specifično **validaciji** rada s mladima te neke od njih su **rad s mladima i profesionalizirale**.

Kroz daljnji tekst ćemo ukratko objasniti što je rad s mladima, što on znači za mlade te kako se na **njega gleda u kontekstu europskog i hrvatskog društva**. Ono što ćemo dalje obrađivati jest primjena rada s mladima na hrvatski kontekst te vidjeti **što profesionalizacija rada s mladima znači za rad i radnike s mladima te u konačnici za mlade u NEET statusu**. Završno želimo naznačiti važnost rada s mladima te predložiti mjere za njegovu promociju i širu primjenu u Hrvatskoj pogotovo u vidu rada s osobama u NEET statusu.

1.) Što je rad s mladima?

U narednim paragrafima ćemo **objasniti praksu rada s mladima i njegove različite prakse**. Ne postoji **univerzalna definicija** rad s mladima, ali može se reći da je to praksa društvene podrške usmjerena prema mladima. Po svojoj prirodi rad s mladima (eng. **Youth work**) mora biti primjenjiv u velikom broju situacija kao što su radionice, seminari, sportska događanja i individualni rad. Nadalje mora odgovarati brojnim potrebama mladih osoba kao što su zabava, zaposlenje, aktivizam i dr. Stoga **on nije i ne može biti kodificiran i unificiran**.

Vezano uz to možemo reći da ipak postoje osnovna načela i podjele rada s mladima prema potrebama korisnika rada s mladima poput **promocije autonomije, slobode i odgovornosti mlade osobe**. Ono što radnik s mladima treba postići je **partnerski odnos s mladom osobom**. **U radu s mladima je bitna i usmjerenost na proces i otvorenost** za nova učenja te upotreba **neformalnih metoda učenja i stvaranje uvjeta za informalno učenje**. Također rad s mladima promovira **fleksibilnost i inovativnost** mladih i radnika s mladima jer je utemeljen na potrebama mladih. Stoga je i interdisciplinarni i primjenjuje međusektorski pristup. Važno je reći da je praksa rada s mladima kroz svoje provođenje

fokusirana na promociju i prenošenje **humanističkih vrijednosti ravnopravnosti, interkulturalnosti, ljudskih prava, poticanja nenasilja i izgradnje mira**. Na kraju, kako bi rad s mladima bio zanimljiv mladima potrebno ga je provoditi na način da je **sadržaj zabavan**, ali s druge strane da su radnici s mladima **kompetentni i profesionalni** u odnosu i procesu s mladima.

Rad s mladima **nije jednoličan** tj. postoje i brojni oblici rad s mladima poput **institucionalnog rada s mladima, pedagoška prevencije međunarodnog rada s mladima, edukacije za marginalne skupine mladih, socijalnog rada s mladima, pružanje socijalnih usluga i socijalne pomoći mladima, sportskog rada s mladima** i dr. Kao što smo prije naveli, i kao što se može vidjeti iz navedenih primjera rad s mladima je fleksibilan i poprima razne oblike. Rad s mladima je između ostalog u tu svrhu i prepoznat na razini EU kao alat za ojačavanje mladih u svim aspektima njihove djelatnosti, pa tako i u potrazi za zaposlenjem.

2.) Dobre prakse u inozemstvu i situacija u Republici Hrvatskoj

Kao što smo rekli, rad s mladima je **prepoznata praksa u EU**. U tom smislu, prvi dokument koji je na razini EU donesen, a bavi se radom s mladima je "**Bijela knjiga**" iz 2001. Nastavno na njega razvila se **EU strategija za mlade – ulaganje i osnaživanje (2010.-2018.)** koja je do danas najvažnija strategija na razini EU u području mladih. Ona ističe da je rad s mladima profesija i navodi osobe koje rade s mladima kao ciljanu skupinu.

Za rad s mladima je važna i **rezolucija Vijeća Europske unije o radu s mladima**. Taj dokument navodi kako rad s mladima nadopunjuje formalno obrazovanje te može ponuditi različite mogućnosti za mlade, prvenstveno kroz pružanje **prilika za neformalno i informalno učenje**. **Vijeće EU je pozvalo države članice i Europsku komisiju da stvori bolje uvjete za razvoj, podršku i implementaciju rada s mladima na svim razinama – lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj**; te da potpuno prizna, podigne svijest i ponovno ojača ulogu rada s mladima u društvu. Na europskoj razini je **razvoj rada s mladima** od ključnog interesa te postoji niz strategija koje pokušavaju **poboljšati položaj rada s mladima u društvu općenito**. No u praksi, na rad s mladima se **drugačije gleda, provodi ga se i regulira diljem Europe**.

U zemljama Europske unije ne postoji konsenzus o tome što je rad s mladima tj. **svaka zemlja** prema svojim potrebama **practicira oblike rada s mladima koje smatra najprikladnijima**. Ono što se može reći da su prakse koje ih spajaju **informiranje, savjetovanje, različite aktivnosti neformalnog obrazovanja i organiziranog provođenja slobodnog vremena**. Nadalje on se u svim zemljama odvija u **klubovima, centrima ili organizacijama** za mlade.

Kao što smo rekli, rad s mladima je **priznat i promiče se u mnogim europskim zemljama**, ali u drugima, poput **Hrvatske**, on je **marginalna djelatnost** koja se velikim dijelom zasniva na volonterskoj osnovi. U

tom kontekstu, zemlje poput **Austrije, Estonije, Irske, Njemačke, Norveške i Rumunjske** imaju **zakonodavne okvire za bavljenje radom s mladima**. Primjerice u **Njemačkoj** se na svim administrativnim razinama mora omogućiti **dostupnost podataka o radu s mladima** na godišnjoj bazi te se ti **podaci usustavljaju** i objavljuju svake dvije godine. Neke zemlje poput **Grčke, Italije i Španjolske** imaju praksu rada s mladima ukomponiranu u više zakona (**Zakon o obrazovanju i Zakon o zaposlenju mladih**). S druge strane, samo neke od zemlja poput Estonije¹ i Irske² imaju specifičan zakon o radu s mladima, a kod drugih je on **dislociran u obrazovnom sustavu** te u **sustavu socijalne skrbi**.

Hrvatska svoje korijene u radu s mladima vuče još iz Jugoslavije te ima **neinstitucionaliziranu** prošlost u **području rada s mladima**. Međutim, rad s mladima nikad nije bio posebno interesantan donositeljima odluka u Hrvatskoj. U suvremenom **kontekstu rad s mladim počinje se razvijati 1990-tih** kada su brojne udruge i neformalne inicijative počele prakticirati rad s mladim **unutar mirovnog pokreta**. Danas postoje brojne udruge³ koje se bave **radom s mladima** u raznim dijelovima Hrvatske.

Vezano uz **institucionalno prepoznavanje rada s mladima**, u **Hrvatskoj** postoji **jedan dokument**, odnosno strategija koja se dotiče područja rada s mladima – **Nacionalni program za mlade od 2014.-2017.** Do sada se kroz **NPM 2014.-2017.** jasnije definirao pojam "**mladi**" - njihova **dob, društveni položaj**, kao i probleme i potrebe mladih te njihovo organiziranje u Hrvatskoj. Ta strategija je u sebi težila **implementirati europske politike** za mlade i **Bijelu knjigu** o mladima u **svrhu rješavanja potreba mladih i podizanja kvalitete njihova života**. Strategija je donijela i **preporuke jedinicama lokalne i regionalne samouprave** kojima se pozivaju nadležne jedinice da **pruže potporu udrugama mladih i za mlade**. Nadalje, upućivala je jedinice lokalne i regionalne samouprave da pruže mladima prostor za provođenje vlastitih aktivnosti, kao i da financiraju rad udruga mladih i za mlade koje pružaju usluge savjetovanja i obrazovanja.. No taj dokument ima i određene sustavne propuste koje se odnose na **rad s mladima**.

Problem je što Strategija detaljnije **ne obrađuje pojam rad s mladima**, već je on samo spomenut. Preciznije, rad s mladim se kroz strategiju spominje sporadično i nekonzistentno. Ono što se odvija na terenu jest da svaki dan različite **organizacije civilnog društva, obiteljski centri**, centri za mlade, **klubovi mladih i neformalne organizacije i inicijative mladih** rade s mladima na aktivnostima **obrazovanja, kulture i aktivnog sudjelovanja mladih** u društvenome i političkome životu Hrvatske. Dio rada s mladima se odvija i u institucijama formalnog obrazovanja od strane nastavnika i drugih

¹ https://www.riigiteataja.ee/en/compare_original/530102013106 (30.6.2018.)

² http://www.lawreform.ie/fileupload/RevisedActs/WithAnnotations/EN_ACT_2001_0042.PDF (30.6.2018.)

³ <http://mobilnost.hr/hr/sadrzaj/kutak-za-mlade/popis-organizacija-koje-rade-s-mladima-i-za-mlade/> (30.6.2018.)

djelatnika u prosvjeti. Cilj takvih aktivnosti je potaknuti kod mladih razvoj različitih **kompetencije**, pa tako i onih koje će im služiti u **područjima rada i zapošljavanja**.

Trenutno u Hrvatskoj postoje inicijative koje se specifično i sustavno bave **edukacijom i istraživanjima** vezanima uz rad s mladima. Od 2010. postoji neformalni program *Studiji o mladima za mlade*⁴ te program cjeloživotnog obrazovanja *Mladi u suvremenom društvu*⁵ koji je pilot program studija o mladima Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.

Da rezimiramo, u Hrvatskoj je rad s mladim bitan jer se **fokusira i na ranjive skupine mladih** osnažujući ih kako bi se mogli lakše nositi s poteškoćama modernog društva. Ovo uključujući i osobe u **NEET statusu**. No kako bi se rad s mladima mogao izvoditi na kvalitetan način potrebno je sustavno podržati radnike s mladima kroz **edukaciju i druge institucionalne mjere**.

3.) Tko je radnica/k s mladima i zašto profesionalizacija rada s mladima?

Prethodno smo naveli potrebu da **rad s mladima bude fleksibilan za različite situacije na koje se primjenjuje**. Kroz **profesionalizaciju** može doći i do procesa priznavanja i vrednovanja prethodno stečenog znanja i kompetencija koje su radnice/ci s mladima usvojili kroz **neformalne edukacije** i time oni mogu dobiti **certifikat** pomoću kojega mogu dokazati svoje kompetencije i provoditi određeni oblik rada s mladima. **Europska unija koja prepoznaje rad s mladima** preporuča člancima da njihove aktivnosti u politikama za mlade vode ka profesionalizaciji rada s mladima.

Vezano uz važnost profesionalizacije rada s mladima, potrebno je uvijek imati na umu da je to praksa koja operira između **slobode** (zbog specifičnih kontekstualnih problema) i **odgovornosti** (koje kompetencije su nužne da bi se na stručan i odgovoran način provodio proces) te da se uspostavlja **vrlo direktan i često prijateljski** odnos između radnika s mladima i mlade osobe. Stoga se radnici s mladima često mogu naći na **skliskom terenu**. Naime, osoba koja radi s mladima ima veliku moć kreiranja tog procesa što može dovesti i do **zlouporebe** od strane **radnika s mladima**. Kako bi se tome doskočilo rad s mladima se mora pozicionirati kao **etička praksa** tj. nužno je osim verifikacije vještina razvijanje i **etičkog kodeksa za rad s mladima**.

Nastavno, profesionalizacija podrazumijeva i **aktivno vođenje procesa svih faza rada s mladima**. Također, **razvoj programskih sadržaja** sukladno potrebama mladih **uključuje izravni kontakt s korisnicima**. To znači da kroz provedbu **istraživanja, praćenje statistike, mapiranje zajednice, te izravnih konzultacija s korisnicima**, ali i sa drugim dionicima **relevantnima** za rad s mladima, radnik s mladima **dolazi do informacija** o raznim skupinama i njihovim potrebama na terenu. **Sukladno**

⁴ <http://studiji.strikingly.com/> (30.6.2018)

⁵ <http://www.idi.hr/mladi/ostudiju.html> (30.6.2018.)

istraženim potrebama i prethodnim analizama, radnika s mladima, u skladu s vlastitim kapacitetima, ljudskim i materijalnim preduvjetima, ali i mogućnostima u zajednici, kreira aktivnosti koje će biti odgovor na njihove potrebe. To podrazumijeva kreativne metode u radu s mladima u skladu s dobi i interesima mladih, ali i prioritetima zajednice i društva iz kojih oni dolaze.

U slučaju **profesionalizacije** rada s mladima potrebno je zadovoljiti i neke potrebe kod mladih kako bi proces bio konstruktivan tj. kako bi rezultirao njihovom motivacijom za uključivanje u društvene procese, volonterski rad i zapošljavanje. Neki od uvjeta koje valja zadovoljiti u produktivnom radu s mladima su **osobna sigurnost mladog sudionika, korektan odnos prema mladoj osobi od strane radnika s mladima, stvaranje i poticanje osjećaja pripadnosti, uvažavanje osobnosti mlade osobe, poticanje**, ali i omogućivanje **samostalnosti u radu i izvedbi zadataka**.

U Hrvatskoj postoji **veliki broj udruga mladih i za mlade** koje nude programe koji su namijenjeni usavršavanju radnika s mladima, a oni variraju u svom opsegu, tematskom usmjerenju i kvaliteti. Ono što bi doprinijelo razvoju rada s mladima kao prakse je **uspostavljanje sveobuhvatnih obrazovnih programa koji će osigurati razvoj minimuma svih kompetencija koje su potrebne za rad s mladima**. Iz svega ovoga možemo vidjeti da je za sustavno rješavanje probleme osoba u NEET statusu potrebna profesionalizacija radnika s mladima koji bi na taj način imali potrebne alate za kvalitetan rad s mladima u danom kontekstu.

Za kraj možemo navesti **četiri glavna razloga za profesionalizaciju** rada s mladima u svrhu poboljšanja kvalitete njegove usluge za osobe u **NEET statusu**, ali i za druge mlade. *Prvo se tiče pitanja financiranja, odnosno postavljanja kriterija izvrsnosti i dobrih praksi. Regulacijom bi se uspostavili standardi kvalitete rada s mladima što bi utjecalo na raspodjelu javnih potpora različitim programima i aktivnostima rada s mladima. Nadalje, definiranje i konceptualiziranje rada s mladima sljedeći je razlog važnosti regulacije. Pritom valja imati na umu da se ne definira samo rad s mladima, već i cijeli spektar entiteta koji su direktno povezani s tim sektorom, počevši od organizacija mladih i za mlade, preko klubova i centara za mlade pa sve do izrade standarda zanimanja i kvalifikacija za radnike s mladima. Profesionalizacija je važna jer stipulira odgovorna tijela državne uprave u procesima nadgledanja, usmjeravanja i razvijanja rada s mladima te isto tako ona za sobom povlači određene standarde kvalitete koje se mora poštovati. Time profitiraju korisnici, jer ako su kriteriji poznati i transparentni, moguće je jasno procijeniti kvalitetu ponuđenih programa⁶. Navedene aktivnosti će doprinijeti radu s mladima na načina da se on provodi sustavno i kvalitetno. Time će usluga koja je ponuđena mladima*

⁶ Kovačić Marko, Bojana Ćulum, *Rad s mladima. Teorija i praksa rada s mladima: prilog razumijevanju rada s mladima u hrvatskom kontekstu*, (Zagreb ACT Printlab, 2015.). 51

imati konkretne učinke na njihov razvoj ili, u našem slučaju, na **zapošljavanje i funkcioniranje** na radnom mjestu.

Konkretno, kod osoba u **NEET statusu** to znači da se kroz rad s mladima **mapiraju konkretne mlade osobe** ili **lokaliteti** gdje bi se, prema **sociodemografskim** pokazateljima, one trebali trebale nalaziti. U sljedećem koraku, **izravne konzultacije** s mladima u **NEET statusu i drugim dionicima u njihovoj okolini**, mogu se isplanirati aktivnosti koje će im pomoći. U tom smislu radnici s mladima bi imali koristi od toga da se uz **Hrvatskoj** razvije **NEET tracking sustav**, koji je trenutačno u povojima. **NEET tracking** sustav je idejno zamišljen kao **sredstvo mapiranja** i praćenja mladih koji se nalaze u NEET statusu. On to radi preko usklađivanja raznih **baza podataka** koje kroz značajke osoba koje se nalaze u tim bazama pronalazi **osobe** za koje se može reći da su u **NEET statusu**. Pristup toj razini podataka treba naravno biti ograničen te bi njemu imale pristup samo ovlaštene osobe, ali u konačnici on bi omogućio radnicima s mladima da lakše dođu do ciljne skupine. **Pristup tim osobama** se može izvoditi na **manje intruzivne** načine poput poziva na radionice ili uspostavljanja kontakata preko centara za mlade. S druge strane, može se tim **osobama pristupiti direktno** ako se zaključi da **njihove potrebe nadilaze** potrebu za **zaštitom podataka**. Ovo je nešto o čemu će se u hrvatskom društvu raspravljati, ali bitno je za znati da će postojati mogućnost **lakšeg i preciznijeg mapiranja potreba i osoba u NEET statusu te planiranjem aktivnosti** za njih.

4.) Rješenja za Hrvatsku

Kako možemo vidjeti u Hrvatskoj se **rad s mladima odvija sporadično i ne strateški**, a kako bi s radnice/i s mladima imali sve potrebne resurse za obavljanje te prakse, a kod nas **konkretno s osobama u NEET statusu**, potrebno je raditi na raznim aspektima unutar politika, zakonodavstva, ali i osvještavanja šire populacije na praksu rada s mladima. Kako bi se poboljšao rad s mladim u RH Hrvatskoj mi predlažemo sljedeće aktivnosti:

1. **O radu s mladima se treba razmišljati na strateški način** te provoditi aktivnosti usmjerene ka razvoju tog područja. U tom smjeru potrebno je uvesti rad s mladima kao **zasebno poglavlje** u novi Nacionalni program za mlade sa specifičnim setom aktivnosti za promociju, edukaciju, profesionalizaciju i implementaciju rada s mladima u raznim područjima poput formalnog i neformalnog obrazovanja, zapošljavanja, političke participacije i sl.

2. **Predlažemo profesionalizaciju rada s mladima i regulaciju** rada s mladima sa **specifičnim standardima struke** koji su opet dovoljno **fleksibilni** da omogućuju da se na **brz i efikasan** način dođe do korisnika i odgovori na njihove potrebe. S druge strane, profesionalizacija bi otvorila put za

prepoznavanje i vrednovanje prethodno stečenih kompetencija koje su radnici/e s mladima usvojili kroz praksu ili kroz pohađanje neformalnih programa obrazovanja za radnike s mladima.

3. **Predlažemo uvođenje rada s mladima u kurikulum visokoobrazovnih institucija** kako za usmjerenja edukatora tako i za istraživačka usmjerenja putem kojih se mogu ustanoviti potrebe mladih u određenim područjima te specifična metodologija rada za zadani kontekst. Potrebno je **priznavati i vrednovati kompetencije za rad s mladima** koji se stječe kroz **neformalne edukacije** kako bi on odgovarao direktnim potrebama lokalnih zajednica u kojim se odvija.

4. **Potrebna je promocija rada s mladima** od strane organizacija civilnog društva i raznih državnih institucija i jedinica lokalne i regionalne samouprave, **kao metode neformalnog i/ili informalnog učenja mladih osoba** te njihovog osnaživanja za izazove modernog društvenog konteksta.

5. **Nužna su ulaganja u razvoj infrastrukture u radu s mladima**, kako na razini institucionalne potpore radu s mladima tako i u pogledu osiguravanja prostora za rad s mladima te za aktivnosti i projekte mladih.

6. **Predlažemo razvoj NEET tracking sustava** koji bi omogućavao **mapiranje i praćenje mladih osoba** kroz više godina te uspostavljanje generalnih značajki te grupe mladih.

5.) Zaključak

Kroz ovaj izvještaj objasnili smo **praksu rada s mladima** i **nemogućnost jasne definicije istoga** zbog kontekstualnih specifičnosti unutar kojih se on može odvijati te smo naveli primjenu rada s mladima na **različite skupine, potrebe i kontekste**. Rad s mladima se **definira, prepoznaje, vrednuje i provodi na različite načine u različitim zemljama Europe**. Bitno je reći da je on prepoznat **od strane EU** kao legitimna praksa **osnaživanja mladih**. Naveli smo važnost **rada s mladima u kontekstu osoba u NEET status** te kako je kvalitetan rad s mladima ključan za **ostvarenje njihovog statusa zaposlene osobe**. Predstavili smo problematiku rada s mladima u Hrvatskoj te stavili na stol **prijedloge** koji bi mogli **pomoći mladim osobama** u Hrvatskoj kroz **jačanje kapaciteta radnika s mladima**, ali i kroz snažniju **institucionalnu potpore i promociju rada s mladima kao pozitivne prakse za osobni rast i razvoj svih mladih u Hrvatskoj**. Na kraju, važno je ulagati u mlade ne samo zbog budućnosti, već i zbog sadašnjosti u kojoj mladi mogu biti **odgovorni, afirmativni i snažni** akteri u razvoju Hrvatske.

Literatura:

Bužinkić, Emina, Bojana Ćulum, Martina Horvat, Marko Kovačić, *Youth Work in Croatia: Collecting Pieces for a Mosaic*, (London, Routledge, 2015.).

Kovačić Marko, Bojana Ćulum, *Rad s mladima. Teorija i praksa rada s mladima: prilog razumijevanju rada s mladima u hrvatskom kontekstu*, (Zagreb, Mreža mladih Hrvatske, 2015.).

Morić, Domagoj, Tamara Puhovski, *Rad s mladima - definicije, izazovi i europska perspektiva* (Zagreb, Agencija za mobilnost i programe Europske unije, 2012.)

https://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/work_en (30.6.2018.)

<https://www.coe.int/en/web/youth-portfolio/youth-work-essentials> (30.6.2018.)